

Til:
Landbruks- og matdepartementet
P.b. 8007 Dep.
0030 OSLO

Kopi:
Internt
Adressater i organisasjoner, kommuner og fylker

Landbruks- og matdep.	
Saksnr.: 2007/1972	Doknr.: 108
Mottatt: 20 FEB 2008 MP/SDD	
Saksbeh.: RFE	Ark.: 751
Kopi:	Avskr.:

Saksbehandlere: Rådgiver R.G. Vikesland
Rådgiver L.Kveberg

Telefon: 23 08 47 70
E-post: nsg@nsg.no
Vår referanse: Jnr:160/Anr.:3.01
Deres referanse: 200701972

Dato: 15-02-2008

VEDR. HØRING PÅ NY LOV OM DYREVELFERD

SVAR FRA NORSK SAU OG GEIT

LMD har sendt forslag til ny dyrevernavlov (*Lov om dyrevelferd*) ut på høring med frist 18. februar 2008.

Norsk Sau og Geit er bekymret for signalene i lovforslaget. De forslag som direkte angår husdyrhold på beite i utmark, innebærer i sin nåværende form omfattende, negative konsekvenser. Beitenæringa driver i utgangspunktet en av de mest dyrevennlige matproduksjonene i landbruket.

KONKLUSJON

Beiteretten trues av lovforslaget. Utkastet kan ikke aksepteres uten at dette rettes opp. §§23 og 32 og begrunnelsen for disse må omformuleres.

Nettopp fordi dyrevelferdsloven og spesielt §§23 og 32 regulerer ansvar for eventuelle dyrevernavmessige konsekvenser av to så ulike årsaksregimer som de naturgitte (sykdom, parasitter) og de samfunnspolitiske (rovvilt, veg/jernbane), er det påkrevd å skille mellom disse i den endelige utformingen av loven.

Det betyr ikke at dyreeier fratras ansvaret for egne dyrs velferd, men det innebærer en logisk konsekvens for praktisk gjennomføring av ansvarsdeling slik det fremgår av vedtatt politikk og alminnelig rettsoppfatning.

BEITENÆRINGA – EN SAMFUNNSRESSURS

Sau- og geitholderne driver ei næring som har betydning, langt utover egne sysselsatte, for yrkesutøvelse, bosetting, verdiskaping og -vern i bygdene over hele landet. Beitenæringa har store politiske og faglige forventninger knyttet til seg. Verdiskapingen rommer biologisk mangfold og landskapsverdier forankret i internasjonale avtaler med like stor eller større viktighet enn rovvilthensynet i Bernkonvensjonen. Departementets forslag til dyrevernavlov setter med flere formuleringer viktige internasjonale forpliktelser under press.

*"Flere internasjonale avtaler pålegger oss et ansvar for å ta vare på vårt biologiske mangfold. De viktigste er Bernkonvensjonen om truede og trekkende arter (1982) og Biodiversitets- eller Riokonvensjonen (1992). Bernkonvensjonen har tidligere hatt fokus på "ville arter" og kalles ofte for Wildlife-konvensjonen. **Den orienterer seg imidlertid nå stadig mer mot truede arter i kulturlandskapet** (vår utheving). Målet med Rio-konvensjonen er bevaring av det biologiske mangfoldet, bærekraftig bruk av biologiske ressurser, samt rimelig og rettferdig fordeling ved utnyttelse av det biologiske mangfoldet. Den slår fast at **alle land må ivareta sitt biologiske mangfold** (vår utheving) og er mer omfattende enn andre "vanlige" naturvernkonvensjoner, bl.a. innebærer den et sektorsansvar. (...) Også Landskapskonvensjonen (2000) og det politiske 2010-målet om å stoppe tap av biologisk mangfold før 2010, pålegger oss et ansvar for mangfoldet i kulturlandskapet og gir landbruket en meget viktig sektorrolle. (...) Beitebruk aleine kan selvfølgelig ikke opprettholde de mange kvalitetene i utmarkas kulturlandskap, men fortsatt beitebruk er en grunnleggende forutsetning for at vi skal kunne ivareta dem."*

(Forsknings sjef A. Norderhaug, Bioforsk Midt-Norge)

Norsk Sau og Geit er meget bekymret over at lovforslaget underbygges av snevre miljøpolitiske hensyn heller enn av bred dyrevernfaglig argumentasjon.

Forslag til ny lov om dyrevelferd har åpenbart gode intensjoner om å øke dyrs velferd. Det positive inntrykket av forslaget skjemmes likevel betydelig av at det på sentrale områder underbygges av sterkt sektorisert politiske hensyn fremfor dyrevernfaglige argumenter.

Vi må som samfunn ikke komme i den situasjon at vi avskjærer muligheten til å drive den eldste og mest ekstensive form for husdyrhold vi kjenner; beitebruk i utmark. Denne produksjonsformen er ikke moderne i betydningen urban eller at den kan drives på en industriell måte. Tvert imot er dette naturlig og naturnær produksjon av mat *på dyras egne premisser*: Beitedyra får utøve naturlig atferd og får stimulans fra de riktige omgivelser – naturen selv. Dette bør også være fremtidsrettet i en situasjon der knapphet på ressurser og problemer med miljøbelastninger er raskt økende. Forressursene i utmark kan ikke utnyttes til annen produksjon.

Risikoen ved forslaget er at dyrevennlig, naturnær matproduksjon i økende grad erstattes av mer industrialiserte former for husdyrhold, innen- eller utenlands. Jfr. markedsprognosene for forventet underskudd på 3000 tonn sauekjøtt allerede i 2008.

Det er videre et høyaktuelt politisk mål i Norge – som i Europa for øvrig – å øke tilbudet av økologiske landbruksprodukter. I Norge er dette definert til 15% av total matproduksjon og det er uttalt mål at saueholdet skal stå for en vesentlig andel av dette. *Dette målet kan ikke nås uten bruk - og betydelig positiv stimulans - av utmarksbeite.*

Vår næring registrerer økende og omfattende hindringer for bruken av beiten i utmark. Den mest alarmerende faktoren i dette er rovvilttap og –skader på beitedyra. Norsk Sau og Geit har gjennom en årrekke vært tydelige i bekymringen for dyrevelferdsaspektet i dette. Ingen deler av landet er fritatt for erfaringer med rovvilt blant sine beitebrukere. Mange produsenter – enkelte steder hele bygdelag – har lagt ned driften. I det senere er også aspektet ved folks psykiske helse i situasjonen trukket fram i media, et aspekt vi lenge har ønsket å henlede oppmerksomhet på.

Dette kan ikke fortsette. I alle fall må ikke dyrevelferdslovgivningen bidra til dette gjennom å unnlate å gi husdyra et fortsatt, strengt vern.

Dyrevelferdsloven bør være tidløs, faglig forankret i medisinske og etiske verdier og helt uavhengig av politiske strømninger på andre fagområder, i dette tilfelle naturvernområdet.

ANSVARSPLOSSERING I UTMARK

Dyreieiers prinsipielle og direkte ansvar for egne dyrs velferd er uomtvistelig, også på områder der dyreieier ikke kan ha kontroll. Spørsmålet om hvilket *handlingsrom* dyreieier har ved iverksettelse av tiltak overfor de ulike forhold, er imidlertid ikke like uomtvistelig.

Høringsforslaget foreslår å fastsette et ensidig ansvar for iverksettelse av tiltak, uten å skille mellom årsaker av så vesentlig forskjellig karakter som naturbaserte og politiske/forvaltningsbaserte årsaker.

Forslaget er i tillegg kompromissløst, i det tiltakene *skal* sikre et forsvarlig dyrehold før en i det hele tatt kan *slippe* småfe, ja endog *holde* småfe. Forsvarlig dyrehold er i forslaget synonymt med at det ikke er *fare for unødig lidelse*, hvilket betyr at forvaltningsmyndigheten utøver et ikke alltid målbart *skjønn* for å fastslå "fare". Konsekvensene er imidlertid klart målbare: ikke slippe eller ikke holde småfe.

En slik kategorisk lovtekst står i motstrid til gjeldende rovviltpolitikk, i det Stortinget nettopp erkjente at ansvaret for forebyggende tiltak ikke kunne ligge på den enkelte dyreholder alene:

"Komiteen mener videre at storsamfunnet må stå for avbøtende tiltak for å minske rovvilttap og motvirke frykten mange føler overfor noen av rovviltartene (Innst. S. nr. 174)".

Sammen med denne tydelige føringen lå også forståelsen av at kostnadene ved forebyggende tiltak var høyere enn det som hittil var bevilget, og at gjennomføringen av tiltakene derfor ikke har kunnet skje i det omfang som er nødvendig:

"Komiteens flertall ...mener at det er nødvendig med en økt satsing på forebyggende og konfliktdependende tiltak." (Innst. S .nr. 174).

"Komiteen vil understreke at den todelte målsetningen skal opprettholdes, og mener at det fortsatt skal være mulig med levedyktig næringsvirksomhet i landbruket i områder med rovvilt." (Innst. S .nr. 174).

Videre ble det slått fast at

"det må legges opp til en forvaltning av de fire store rovdyrene, som gjør det mulig fortsatt å drive med småfehold i områder med rovdyr." (Innst. S .nr.174).

Stortinget har presisert at den todelte målsettingen fortsatt gjelder, der det skal være mulig å drive aktiv beitebruk i utmark, samtidig med levedyktige bestander av rovvilt.

Høringsdokumentenes konklusjon er i strid med Stortingets klare forutsetning for beitebruk i rovviltområder: det er storsamfunnets ansvar å tilrettelegge for et forsvarlig småfehold, og det skal være mulig å drive dette på en levedyktig måte.

ANDRE FARER – SAMME ANSVAR

Samme type argumentasjon stilles opp i forhold til ”skader som påføres dyret dersom det kommer ut på vei og jernbane, (..).” Det overlates i høringsnotatet til den enkelte næringsdrivende å løse situasjonen som oppstår når offentlige myndigheter neglisjerer hensynet til beitebruken i forbindelse med vegutbygginger eller manglende gjerdevedlikehold langs jernbanenettet. Norsk Sau og Geit kan vise til en rekke eksempler på dette. Vi kan også vise til langvarige initiativ fra beitenæringa for å skape dialog og samarbeid med utbyggings- og jernbanemyndigheter uten å lykkes i nevneverdig grad. Vi etterlyser på hvilket grunnlag departementet venter at *den enkelte dyreeier* skal ha forutsetninger for å løse dette i fortsettelsen.

Dyrevernhensyn må være et kollektivt ansvar for alle – i det minste alle offentlige - tiltakshavere med ansvar for tiltak innenfor de etablerte og beiterettslig funderte produksjonsarealene for denne næringa. Dyrevelferdsloven må være uredde og fremtidsrettet i sin profil på dette området. Myndighetsorganer må ikke overlate ansvaret til privat småskala næringsdrift.

KONKLUSJON

Beiteretten trues av lovforslaget. Utkastet kan ikke aksepteres uten at dette rettes opp. §§23 og 32 og begrunnelsen for disse må omformuleres.

Nettopp fordi dyrevelferdsloven og spesielt §§23 og 32 regulerer ansvar for eventuelle dyrevernmessige konsekvenser av to så ulike regimer som de naturgitte (sykdom, parasitter) og de samfunnspolitiske (rovvilt, veg/jernbane), er det påkrevd å skille mellom disse i den endelige utformingen av loven.

Det betyr ikke at dyreeier fratras ansvaret for egne dyrs velferd, men det innebærer en logisk konsekvens for praktisk gjennomføring av ansvarsdeling slik det fremgår av vedtatt politikk og alminnelig rettsoppfatning.

Norsk Sau og Geit ser det derfor som helt nødvendig at utformingen av dyrevelferdsloven og spesielt av §§23 og 32 samt begrunnelsene for disse paragrafene, endres i tråd med ovenstående.

For øvrige konkrete kommentarer til aktuelle paragrafer henvises til vedlegg.

Med vennlig hilsen

Ove Ommundsen -s-
styreleder

Lars Erik Wallin
generalsekretær

Vedlegg:1.

INNSPILL TIL FORMULERINGER I HØRINGSNOTATET:

Til:	Tema:	Norsk Sau og Geit mener:
4.3 Tilsyn, stell og foring	"Dårlig bevegelighet og/eller kondisjon og lav motivasjon for å løpe langt, gjør sauene utsatt for rovviltangrep."	<p>NORSK SAU OG GEIT er forundret over departementets påstander og etterlyser dokumentasjoner av disse.</p> <p>Vi vil påpeke at det i sauens anatomi og fysiologi samt etologi tvert imot finnes indikasjoner på tydelig tilpasning til utholdenhet for flukt og til årvåkenhet for farer.</p>
4.3 Tilsyn, stell og foring	"Til forskjell fra husdyr, som gjennom generasjoner er avlet med sikte på helt andre egenskaper enn levedyktighet i en vill fauna (...)"	<p>NORSK SAU OG GEIT mener disse formuleringene har et lavt presisjonsnivå og er egnet til å villedde.</p> <p>Utmarksbasert sau- og geithold har vært drevet gjennom flere tusen år og representerer vår eldste form for husdyrhold. Dyras evne til å nyttiggjøre seg før innenfor de naturgitte vilkår på stedet er selve fundamentet for denne produksjonen og derfor også et grunnleggende hensyn i avlsarbeidet. Moderne norsk saueavl, som Norsk Sau og Geit for øvrig har nasjonalt ansvar for, har ikke på noe tidspunkt tatt sikte på "helt andre egenskaper" enn de som sikrer utnytting av utmarksressursene til beite. Det overordnede avlsmålet for sau i Norge er: "å utvikla ein sau som kan utnyttja dei naturgjevne ressursane best mogleg" (sitat fra <i>Avlsmålet for sau, NSG 2008</i>). Selv for melkegeit er dette grunnleggende i avlsmålet i Norge: "Den skal kunne utnytte de naturgitte ressursene best mulig" (sitat fra <i>Avlsmålet for geit, NSG 2008</i>).</p>
4.3 Tilsyn, stell og foring	"Ut fra hensyn til dyrevelferd bør det ikke foregå fri utmarks-beiting i områder hvor det er viktig at store rovdyr som ulv og bjørn får vern"	<p>NORSK SAU OG GEIT mener at vern som hjemles i dyrevelferdsloven først og fremst må gi beskyttelse til husdyr og matproduksjon til mennesker. Vern av store rovdyr hjemles i annen lovgivning.</p> <p>Vi viser også til at Bernkonvensjonen, som tidligere har hatt fokus på "vilde arter" og derfor har vært kalt Wildlife-konvensjonen, nå orienterer seg stadig mer mot truede arter i kulturlandskapet. Bernkonvensjonen har vært brukt som grunnlag for rovviltvernet i Norge. Vi etterlyser derfor begrunnelsen for den ensidige vektleggingen av vern for store rovdyr i denne sammenhengen, når andre vernehensyn dermed settes under økt press.</p>

Til:	Tema:	Norsk Sau og Geit mener:
6.1 Tilsyn og vedtak	Om legmannsskjønn	NORSK SAU OG GEIT viser til omtale av legmannsskjønn og dyrevernemnder. Vi mener legmannsskjønnet er forbundet med flere fordeler enn ulemper, forutsatt reelt handlingsrom, også økonomisk. Dyrevernemndene må fortsatt forankres gjennom lovfesting. Vi mener de utgjør en viktig lokal kunnskap, hvor også den praktiske tilnærmingen til landbruket er med.

INNSPILL TIL FORMULERINGER I LOVUTKASTET:

Til:	Tema:	Norsk Sau og Geit mener:
§6	Kompetanse og ansvar	NORSK SAU OG GEIT er opptatt av at produsentene i næringa skal ha god og tilpasset kompetanse. Vi har derfor allerede også egne, vedtatte målsettinger på dette. <u>Men det må ikke bli omfattende byråkratiske ordninger og betydelige kostnader for næringa ved slike krav.</u>
§10	Merking av dyr	Merking av dyr for å ivareta nasjonale eller internasjonale forpliktelser må ikke tillates å gå på bekostning av dyrets velferd og helse. Det må legges restriksjoner på omfang (antall etc.) av merkingen. Alle fysiske merker/objekter som festes direkte på dyret gir økt fare for infeksjon, fastheking m.v.
§12	Avliving	Bedøving av slaktedyr før avliving må fortsatt være et ufravikelig krav i Norge. Hensyn til menneskers religiøse behov <i>kan ikke fritta</i> for dette.
§15	Bygninger, gjerder og andre mindre innretninger	NORSK SAU OG GEIT etterlyser en holdning til <u>større inngrep/innretninger</u> i dyrs leveområder, ved f.eks. etablering av nye veganlegg og annen infrastruktur. Mange slike anlegg innebærer store farer for dyrs velferd og sikkerhet, både ville og tamme dyr. Dette må etter vårt skjønn håndteres bedre i en særlov for dyrs velferd. Vedr. piggråd i gjerder: Forbud mot piggråd kan fortsatt baseres på hjemling i kommunale forskrifter. Rett oppsatt og vedlikeholdt piggråd kan være et fullgodt og i mange tilfeller vanskelig erstattelig element i et forsvarlig gjerde. Dette har indirekte betydning i småfeholdet.
§19	Adgang til sted og plikt til å yte bistand	NORSK SAU OG GEIT går inn for regelmessig inspeksjon av alle gårdsbruk med husdyrhold heller enn sjeldne inspeksjoner basert på indikasjoner/mistanker om mislighold. NORSK SAU OG GEIT mener dyreholder ikke kan forventes å stille arbeidshjelp og redskaper osv. til disposisjon for enhver inspeksjon, fullstendig vederlagsfritt.

Til:	Tema:	Norsk Sau og Geit mener:
§22	Dyrs levemiljø	<p>NORSK SAU OG GEIT krever at beskyttelse av husdyr på utendørs beiter må ivaretas i dyrevelferdslovgivningen.</p> <p>NORSK SAU OG GEIT ønsker tillegg av nytt avsnitt: Departementet eller den departementet bemyndiger må påse effektivt uttak av skadevoldere i de tilfeller der skade-/rovdyr truer tamme dyrs velferd, trygghet og trivsel.</p>
§23	Tilsyn, stell og foring	<p>NORSK SAU OG GEIT mener at §23 mangler det nødvendige skille mellom innendørs og utendørs dyrehold og at paragrafen mangler nødvendig skille mellom <i>de faktorer dyreeier kan påvirke/kontrollere</i> og de faktorer som <i>dyreeier ikke har innflytelse over</i>.</p> <p>Se også vår kommentar til §15 vedr. større inngrep i beiteområder for husdyr.</p> <p>Disse forholdene må rettes opp. Betydelige endringer og presiseringer må på plass.</p>
§31	Avgift og gebyrer	<p>NORSK SAU OG GEIT mener at det ikke bør hjemles gebyrer på ordinært tilsyn med levende dyrs velferd. Vi mener dette er oppgaver av stor betydning for det offentlige og som derfor må dekkes av offentlige midler.</p> <p>Se også vår kommentar til §19 vedr. tilsynsfrekvens.</p>
§32	Tilsyn og vedtak	<p>NORSK SAU OG GEIT mener denne paragrafen må omarbeides betydelig. 2. avsnitt må strykes eller omarbeides. Mattilsynet kan ikke gis hjemmel til å gjøre inngripende vedtak i forhold til privat beiterett, jfr. Høyesteretts vurderinger i dom i Rendalssaken og bestemmelser i Fjellova.</p> <p>Det vil også meget fort bli naturvern i stedet for dyrevern.</p> <p>Dersom rovviltangrep truer tamme dyrs velferd, må det settes inn tiltak for å avløse denne trusselen ved direkte tiltak overfor skadevolder. Etter vårt skjønn er det dette som ligger innenfor lovens og MTs fagansvarsområde.</p> <p>NORSK SAU OG GEIT vil hevde at beiteretten ikke kan fratras noen med hjemmel i en særlov for dyrevelferd. Dermed kan heller ikke kompensasjon hjemles her.</p> <p>Det ville være uverdigg dersom beitebrukere skulle måtte slåss for årlige bevilgninger til kompensasjon for beitenekt. Dette ville blitt bevilgninger som måtte konkurrere med andre formål på landbruksbudsjettet. Beitenekt er et rovviltpolitisk tiltak og skal som sådan belastes andre steder enn på landbruksbudsjettene.</p> <p>Disse forholdene må rettes opp. Betydelige endringer og presiseringer må på plass.</p>

